

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
 pololetna . . . K 2.—
 četrtletna . . . K 1.—
 posamezna šteč. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
 ne sprejemajo; roko-
 pisi se ne vračajo.



Náša Moč

Glasiló slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
 ništvo v Ljubljani,
 Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
 po dogovoru.



Štev. 41.

V Ljubljani, 7. septembra 1917.

Leto XII.

Profesor dr. J. Janežič:

Potreba dobre krščanske organizacije.

Kaj nas čaka?

V času splošne stiske in nadloge človek nehote začne premišljevatí, od kod je to gorje prišlo in kako se bo razšlo. Kriza je prišla do vrha, kam se bo obrnila usoda in sreča človeštva?

Na tako vprašanje nam daje odgovor vsaj v nekem obsegu in oziru povestnica ali zgodovina. V teku mnogo stoletij so se vrstile razne dobe v zgodovini človeštva; ena ali druga bo podobna naši dobi. Ako dobro preštudiramo v zgodovini vzroke in posledice kake dobe, ki je slična naši teški krizi, nam postane marsikaj jasno, česar dosihmal nismo mogli zložiti. Ne pravijo zastonj, da je povestnica učiteljica življenja; učimo se iz nje!

Vendar nista dve dobi v zgodovini popolno enaki, če tudi so okoliščine življenja precej podobne. Od kod to prihaja? To prihaja od tod, da sta v tem razvoju delavna dva vzroka ali faktorja, katerih ne moremo naprej proračunirati. Ta dva faktorja sta človeška prosta volja, ki skuša na dobro ali na slabo stran napeljevati pota in stremljenja ljudi, in pa vladarski vpliv božji, ki posega v gibanje in snovanje človeških otrok, kadar se mu zdi potrebno, da doseže postavljene cilje.

Ako pregledujemo v zgodovini, najdemo v sleharni dobe nekatere nauke in nazore, ki so nekako vodilni in gospodujoči v istem času. Te ideje žive v glavah večine sodobnih ljudi in vplivajo na snovanje in delovanje človeštva. Človek si nabere te ideje deloma iz verskega zaklada, deloma iz tačasne modrovanja in iz šolskih nauk. Vse to se v človeški glavi spoji in zlije v neko celoto, ki dela njegovo svetovno naziranje ali prepričanje. To javno mnenje ima veliko moč na dogodke časa in na usodo in srečo ljudi.

Drugi vzrok ali faktor, ki določuje dogodkom smer in vodi delo naravnih in človeških sil po poti, določeni od vekov, je previdnost in gospodstvo božje nad svetom. Skrivnosti teh sklepov božjega gospodarstva natanko nihče ne pozna, le skupni cilj je Bog postavil ljudem in zaznamoval pot, ki vodi človeka do tega cilja. Ta cilj je čast božja in sreča človekova, ki

jo doseže, če hodi po potu zapoved božjih, ki mu jih vest in vera narekujejo. Podrobnih dogodkov posameznih ljudi, družin, narodov in držav nam Bog ni razodel. Le za kraljestvo božje na zemlji, to je katoliška Cerkev, za to imamo nekoliko napoved in naredb božjih zapisanih v svetem pismu. Tako je rekel Zveličar v svoji Cerkvi, da bo vedno rasla in se širila na zemlji v priliki o gorčičnem zrnu. Napovedal je tudi preganjanje in stiske apostolom in njihovim naslednikom, kakor sploh vsem dobrim, gorečim kristjanom, pa pristavil je takoj obljubo svoje pomoči v vsaki sili, rekoč: »Jaz ostanem z vami vse dni do konca sveta.« In če je z nami Gospod, kdo nam more škodovati; nikdo, ne človek, ne hudič »pekelske vrata je ne bodo premagale« katoliške Cerkve na zemlji. To svojo obljubo je zvesto držal naš Zveličar, ker je prestala Cerkev srečno že mnogo hudih časov, premagala dokaj strašnih nasprotnikov zvičajnih in kruto krvoločnih. Kadar je bila sila prevelika, je pomagal Gospod svoji Cerkvi.

Ko bi vsi kristjani vršili vestno svoje verske dolžnosti, bi se razvijali svetovni časi bolj mirno in srečno, ker pa žal tega mnogokrat ne store, pridejo težave, stiske in nadloge, kot popravki provzročene nereda. Na eni strani tepe Bog slabe kristjane, da jih zboljša in spravi nazaj na pravo pot verskega življenja, na drugi strani kroti ošabne sovražnike katoliške Cerkve in jim razdira njihove hudobne naklepe. Oboje je v svetem pismu zapisano, treba je torej večkrat vzeti v roke »Zgodbe sv. pisma« z dobro razlago, pa bomo našli notri mnogo resnic in nauk, ki nam bodo marsikaj povedali o tem vprašanju »Kaj nas čaka?«

S pomočjo dr. J. Ev. Krekove razlage »Zgodb sv. pisma« bomo poskusili raztolmačiti nekaj teh poglavij. Začnimo z apokalipso! (Apok. 9. 1—12.)

Nove vrste organizacija.

»In peti angel je zatrobil, in videl sem zvezdo padlo z neba na zemljo, in dan ji je bil ključ k žrelu brezdna. In odprla je žrelo brezdna, in dvignil se je dim iz žrela kakor dim velike peči, in otemnelo je solnce in zrak od dima žrelovega. — In iz dima so prišle kobilice na zemljo, in dana jim je bila moč, kakoršno imajo škorpionji na zemlji. In reklo se jim je, naj ne delajo škode ne travi na polju, ne kakemu zeljišču, ne

kakemu drevesu, ampak le ljudem, ki nimajo znamenja božjega na svojih čelih. — In dano jim je bilo, naj ne more ljudi, ampak naj jih mučijo pet mesecev, in njihovo mučenje je bilo tako, kakor je škorpionovo, ko človeka piči. — In tiste dni bodo iskali ljudje smrti, pa je ne bodo našli, želeli bodo umreti, pa smrt bo bežala pred njimi.

In podobe kobilic so bile podobne konjem v bojni opravi, in na glavah njihovih so bili venci kakor iz zlata, in njihovi obrazi so bili kakor moški obrazi, in imele so lase kakor ženske lase, in njihovi zobje so bili kakor levji zobje. — Imele so oklepe, kakor železne oklepe, in glas njihovih perutnic je bil kakor glas vozov z mnogimi konji, ki dirjajo na vojsko. — In imajo repe, kakor škorpionji, in žela so bila v repih njihovih, in oblast imajo ljudem škodovati pet mesecev. — In imajo nad seboj za kralja angela brezna, ki mu je ime po hebrejsko Abadon, po grško mu je ime Apolion (Pokončevalec). — Prva šiba je prešla. —

Razlaga.

Ta prerokba je vzeta iz apokalipse ali skrivnega razodetja sv. Janeza apostola, poglavje 9., vrste 1—12. Da bomo te podobe laže razumeli, bo treba napraviti kratak uvod v te prerokbe bukve. Sv. Janez apostol je bil že star mož okrog 95 let, ko ga je ukazal cesar Domicijan prijeti kot učenca Jezusovega in ga obsodil v smrt tako, da živega skuhajo v vrelem olju. Toda moč božja je apostola čudežno varovala, da je nepoškodovan prišel iz te kopelji. Nato ga je cesar poslal v prognanstvo, na otok Patmos. Neko nedeljo je bilo, ko je prišel duh božji nadenj in ga zamaknil v nebesa. Kar je videl sv. Janez v tem zamaknjenju, je na besedo Jezusovo zapisal v te bukve, ki se zato imenujejo apokalipsa. Ta opis je potem, ko je bil po smrti cesarja Domicijana oproščen, prinesel seboj v mesto Efez, kjer so ga brali pri službi božji. Prepise so poslali tudi drugim cerkvam za isto rabo.

Kaj ima v sebi ta prerokba knjiga? — Apokalipso delimo na tri dele. Po kratkem uvodu nam podaja v 1. delu sedem listov do sedem glavnih škofij maloazijskih cerkva. Vsi ti škofje so stali pod duhovnim vodstvom sv. Janeza apostola. V teh pismih je zarisano versko in нравno življenje duhovnikov in ljudstva dotičnih škofij, kakoršno je bilo pred božjo sodbo. Apostolu

je služilo to v pouk in v tolažbo. — V 2. delu apokalipse nam opisuje sv. Janez boje med kraljestvom božjim, ki je Cerkev katoliška in med satanovim kraljestvom, ki ima v sebi vse sovražnike in nasprotnike sv. Cerkve. Predstavlja nam nebeško zbornico, odkoder se vlada svet, pokaže nam knjigo s sedmerimi pečati, ki zakrivajo ukrepe božje previdnosti za prihodnje čase katoliške Cerkve na zemlji. Jezus sam kot nevidni glavnik sv. Cerkve, razdira pečate in kaže apostolu prihodnost v podobah. Skrivnosti teh sedmerih pečatov nam razvijajo boje in zmage v glavnih obdobjih približno tako, kakor je to povedal Gospod apostolom na Oljski gori in so nam zapisali evangelisti. Ta evangelij se bere zadnjo nedeljo pred adventom in prvo adventno nedeljo.

Apokalipsa pa prinaša še novih podob za popolnejšo sliko prihodnosti. Cerkev katoliška ima od svoje ustanovitve sem vse potrebne pomočke in sredstva za svoj obstoj in razvoj sama v sebi, vendar potrebuje še vedno posebne pomoči in varstva od strani svojega ustanovitelja Jezusa Kristusa. a to pomoč prosí Cerkev neprestano v svojih molitvah, ki se vzdigujejo proti nebesom. To nam sv. Janez lepo opiše v tej podobi. V nebesih je postavljen oltar pred prestolom božjim, krog oltarja stoje angeli v svoji službi. Eden izmed angelov stoji pred oltarjem in poklada na oltar kadilo, to so molitve kristjanov, ki prosijo Boga za zmago sv. Cerkve. Bog sprejema milostno te daritve in obljubi jih uslišati, kar simbolično označi apokalipsa s tem, da vzame angel žerjavice z oltarja in jo vrže na zemljo med bliskom, gromom in potresom.

To izvršitev božjih sklepov zdaj razvija videc v preroških slikah, angeli nastopajo s trombami in naznanjajo svetu, kaj se bo zgodilo v prihodnje, da pride cerkev do zmage.

Prvi angel zatrobi in glej pride toča in ogenj pomešan s krvjo in pada na zemljo. In tretjina zemlje pogori in tretjina dreves in vsa trava. — Drugi angel zatrobi

in glej veliko pogorelo goro vržejo v morje; in tretjina morja postane kri, in pogine tretjina živali v morju, in tretjina ladij bo razdejana. — Tretji angel zatrobi, in glej z neba pade velika zvezda v plameuu kot baklja; padla je na tretjino rek in na studenec vodâ. Zvezdi je ime pelin; in tretjina vodâ je postala pelin, in mnogo ljudi je pomrlo na vodah, ker so postale grenke. — Četrty angel zatrobi, in glej, udarjena je tretjina solnca in tretjina meseca in zvezd, tako da niso svetile tretjino dneva in noči. — Peti angel zatrobi, in glej . . . (to smo zgoraj napisali in bomo zdaj razlagali). — Šesti angel zatrobi in slišal sem glas iz štirih rogov zlatega oltarja, ki stoji pred Bogom, ki je rekel šestemu angelu: »Odveži 4 anđele, ki so privezani ob veliki reki Evfrat. In odvezani so bili ti, ki so stali pripravljeni na uro in dan, na mesec in leto, da pomore tretjino ljudi. In število vojakov konjenikov je bilo 200 milijonov, sem čul njih število. In tako sem gledal konje in konjenike v obraz, imeli so oklepe ognjeno rdeče, in hijacintine plave in žveplenumene, glave konj so bile kot glave levov, in iz njihovega žrela gre oženj, dim in žveplo. Po teh treh šibah bo tretjina ljudi pomorjena, po ognju, dimu in žveplu, ki prihajajo iz njihovih ust, kajti moč konj je v njihovih gobcih in njihovih repih, ker njihovi repi so podobni kačam z glavami, in s temi škodujejo. — In ostanki ljudi, ki niso bili pomorjeni po teh šibah, niso delali pokore za dela svojih rok, da ne bi molili hudobnih duhov in zlatih, srebrnih in lončenih malikov, . . . tudi niso delali pokore za svoje umore, svoje čarovanje, svoja prešustva in svoje tatvine. Sedmi angel zatrobi že sodnemu dnevnu.

Razlago k tem preroškim slikam nam ponuja dr. Krek v »Zgodbah sv. pisma«, tam jo lahko poiščete, kdor hoče. Tukaj se bomo pomudili le pri peti sliki, katero smo zgoraj razstavili.

Apokalipsa nam ne podaja po vrsti dejanj za prihodnost, kakor jih ima zgodovina za preteklost, ampak slika nam

boj satanov zoper sv. cerkev v preroških podobah. Te podobe je treba dobro pre-mišljevati in posamezne poteze primerjati z značilnimi lastnostmi naše dobe, pa bomo našli, na kateri stopnji razvoja se ob času nahaja ta bojna misel in osnova. Saj nas Gospod sam opominja na to, ko je svojim apostolom čas poslednje sodbe označil s priliko o drevesu, ko že poganja in brsti, vemo, da je pomlad blizu, ravno tako bomo sklepali na bližnji konec sveta, ako se bodo te osnove razvile tako daleč, da bodo vedno bolj podobne slikam, kakoršne nam kaže apokalipsa.

Vse te šibe pridejo nad ljudi po naredbi božji, in so nekaj odgovor od strani Boga na molitvice sv. cerkve. Angeli jih oznanjajo s trombami, da vsakdo lahko spozna, kaj pomenijo. Tukaj bomo poskusili razložiti peto sliko, kakor je zgoraj napisana. Razlaganje te pa ni lahka stvar, zato naj vsak bralec še sam najprej premišlja in išče novih zvez in spon med to preroško sliko in med podobo naše dobe. Marsikaj utegne biti enemu jasno, česar drugi niti ne opazi.

(Dalje.)

Mirovni pokret Benedikta XV.

Na mirovno pismo Benedikta XV. so prve odgovorile ameriške Združene države. Ko to pišemo, še ni znano izvirno besedilo Združenih držav, a to že lahko rečemo, da Wilsonov odgovor na noto sv. očeta nikakor ne onemogočuje možnosti nadaljnjih mirovni-pogajanj.

Led, recimo, je prebit, pa naj že pišejo časopisi tako ali drugače, naj že odklanjajo ali pa pritrjujejo Wilsonovi mirovni noti. Kakor ljudstvo povsod želi miru, tako so seveda tudi mogočne tiste struje, dasi obsegajo zelo redke plasti narodov, ki žele, naj se vojska nadaljuje do skrajnosti.

Te struje pozna cel svet: oni so, ki jih prelite reke krvi bogate, tisti so, ki se jim sanja, da je ta ali oni narod poklican zaslužniti cel svet.

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

»O,« je stokal gospod pl. Vlierbeke, »nekoliko naj se Vam vsaj smilim; morebiti me je zapeljala ljubezen do mojega otroka. Bog je moji Lenori podelil vse darove, ki morejo kinčati žensko na tem svetu. Upal sem, da njena lepota čistost njene duše, plemenita njena kri, da ti zakladi niso nič manj dragoceni, kakor denar. . .«

»Tako bi morebiti mislil plemič, a ne trgovec,« je odgovoril gospod Denečer.

»Ne očitajte mi, da sem morebiti Vašega nečaka izvabil. Ta beseda me globoko žali. Krivična je. Res, nisem zaviral naklonjenosti med Gustavom in Leonoro. Zahvaljeval sem se namreč v svojih vsakdanjih molitvah Bogu, ker mi je po tej poti privedel odrešenika mojemu otroku. Da, odrešenika. Gustav je priden, mlad mož, ki bi jo osrečil; ne le z denarjem, marveč s svojim plemenitim značajem, s svojo odkrito-

srčnostjo in s svojo milobo. Ali je to zločin, če upa oče, ki je po nesreči ubožal, da njegova hčerka ne bo izročena revščini?«

»Gotovo ne,« je odgovoril trgovec, »a vse je odvisno od uspeha. V tem oziru ste pa, gospod pl. Vlierbeke, zelo slabo izbirali. Navajen sem, da vsako blago dvakrat preiščem, predno ga kupim. Zelo težko bi mi kdo prodal jabolka za citrone.«

Plemiča je ta razgovor strašno trpinčil. Poskočil je in z vedno večjo jezo govoril:

»Moja nesreča se Vam ne smili. Pravite, da sem Vas nameraval oguljufati? A ste li Vi odkrili moje uboštvo? Ni li Vam prosto, da po moji prostovoljni izjavi storite, kar hočete? Mislite li, ker ponižno poslušam, kar mi očitata in celo priznavam svojo krivdo — da je za to v meni ugasnil vsak čut dostojnosti? Govorite o blagu, kakor da gre za kako kupčijo! Tako govorite o moji hčeri? . . . Ne upravičujejo Vas vsi Vaši zakladi za to. Ali ni v Vaših očeh ljubezen tako mogočna, da vzravna nenakosti premoženja, znajte: imenu-

jem se pl. Vlierbeke, to ime pa odtehta več kakor ves Vaš denar!«

Ogorčeno je govoril plemič. Strele so bliskale iz njegovih oči na trgovca, ki se je prestrašil plemičevih besedi, se umaknil in ga prestrašen gledal.

»O Bog,« je odgovoril, »zakaj toliko besedi! Vsak ostane, kar je in ohrani, kar ima — reč je s tem končana. Samo to Vas prosim — mojega nečaka več ne sprejmite . . . sicer . . .«

»Sicer?« je jezno plemič zaklical. »Grozite meni?«

A premagal se je in je nadaljeval navidezno hladno:

»Dovolj o tem! . . . Ali naj zapovem, da se pripelje Vaša kočija?«

»Kakor Vam drago,« je odgovoril trgovec. »Kupčije ne moreva več sklepati, a zato ni potrebno, da se sovraživa?«

»Dovolj, gospod! Razgovor me žali, končajva ga!«

Spremil je tujca do vrat in se mu poklonil.

Gospod pl. Vlierbeke se je vrnil v svojo sobo. Padel je na stol, podprl si glavo in ječal. Bled je bil. Kar čuje v

O, naj bi svet sprejel misli, ki jih je začrtal sv. oče Benedikt XV. v mirovni noti. Naj se vrne med narode trajen mir, ki naj ga blagoslovi Bog! Saj se je ravno v tej vojski tako jasno pokazalo, kako nujno potrebno je, da zavzame mesto le pravica.

Ampak misli o razorožbi, o svobodi morja, o mednarodnih razsodiščih, o pravičnosti nasproti zahtevam narodov, od katerih pričakujemo novo dobo človeštva, so veliki večini ljudi še nove, dasi niso stare. Potrebno je, da se tudi v slovenskem narodu ustalijo in utrdé, da zadobe trajno obleko.

V »Vzajemnosti« je preč. g. duhovni svetnik Janez Kalan objavil o pokretu miroljubnežev zelo lep, krasen članek. Mi bi iskreno želeli, da bi Janez Kalan, ki nam je zasnoval že toliko lepih organizacij tako na verskem, kakor tudi na narodno-gospodarskem (zmernostni abstinenčni pokret), narodno-obrambnem (Rafael) polju toliko lepih organizacij, ustanovil tudi organizacijo vseslovenskih miroljubnežev. Potrebna je; če smo prav poučeni, ima g. duhovni svetnik Janez Kalan za njo že tudi pravila pripravljena.

Organizacije miroljubnežev že obstojajo povsod; samo Slovenci jo še nimamo, čemur se ni čuditi, ker so pred vojsko strankarski boji pri nas zaposlili preveč sil in moči. Zdaj, ko so takorekoč v vseh slovenskih strankah poraja misel, da se mora v očigled velikih nalog, ki nas čakajo, zapostaviti in zelo omiliti boj med raznimi strankami, ker kaže, da take športe odgodimo na boljše čase, bi bilo tudi prav, da se ustanovi organizacija slovenskih miroljubnežev.

V taki organizaciji, ki bi odgovarjala tako hrepenenju sv. očeta Benedikta XV. in stremljenjem našega cesarja Karla, bi bilo lahko mesto vsem Slovencem ne glede na nazore raznih strank in struj.

Ravno Slovenci, ki okušamo »sladkosti« vojske na lastnem telesu in na lastni zemlji, potrebujemo organizacijo miroljubnežev. Kdor pa vojsko ljubi, mu pa v po-

trebno organizacijo miroljubnežev ni potreba vstopiti.

Z organizacijo slovenskih miroljubnežev na plan!

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Kako presojava obrtni nadzorniki razmere v tobačnih tvornicah.

Obrtni nadzorniki so izdali poročilo o svojem delovanju v letu 1915. Umljivo je, da se je poročilo zakasnilo, saj je pod orožjem 36 činiteljev obrtnega nadzorstva. Posli so se tudi pomnožili, ker zahteva vojna uprava od njih vedno več posla. Nadzorstvo je seveda omejevala tudi okolnost, ker je oviran promet na železnicah. Nadzorstvo v Trstu je poslovalo le v prvi polovici leta, v Lvovu je pričelo poslovati šele v drugi polovici leta in še takrat le v omejenem obsegu. Tržaški in Lvovski obrtni nadzornik nista poročala.

Obrtni nadzorniki so nadzorovali 18.651 (30.187 prejšnje leto) obratov. Izvedli so v teh obratih 21.743 revizij (33.487) in sicer 21.706 (33.435) obrtnih in 37 (52) obratov druge vrste: 21 (15) poljedelskih in gozdnih obratov, 8 (17) učnih zavodov in 6 (8) drugih obratov.

Število nadzorstev se je sicer znižalo, a delo posameznih uradnikov se je zelo zvišalo. Dopusti so popolnoma odpadli, ker vlada ni poskrbela, da bi se nadome, stile moči, ki so bile pozvane pod orožje, z novimi močmi, pomagala si je tako, da je odtegnila z delom preobloženim uradnikom dopust, katerega so zelo potrebovali.

Novo delo, ki so ga bodisi posredno ali neposredno v korist vojne uprave napravili obrtnim nadzornikom, je zahtevalo 15.030 uradnih poslov in sicer 686 poizvedb o prošnjah obratov, ki so prosili, naj se jim podeli državno varstvo, oziroma da jih podrede postavi o vojnih dajatvah; pri

504 poizvedbah je šlo za to, da so se pri-tegnili obrati k izdelovanju krogel in streliva, v 1363 slučajih so strokovno preiskali podjetja, ki so jim bile poverjene vojne dobave, v strojarnah so izvedli 598 pregledov, 277krat so nadzorovali zaloge volne, 454krat so dognali, koliko premoža so potrebovali obrati za vojne dobave, v 5958 slučajih so dognali zaloge kovin, 4316krat so poizvedovali o oprostilnih prošnjah industrijskih in obrtnih podjetnikov in delavcev; končno so izvedli še 874 posebnih pregledov, pri katerih je šlo, da so dognali in odpravili hibe v podjetjih vojnih dobav in oddaji vojaških naročil podrejenim dobaviteljem, poizvedbe o delavskih razmerah v industriji bombaža in v obrti prehrane, o delavni dobi in o gospodarskem položaju pekarij, oziroma nadzorstva, da so se držali peki in mlinarji postavnih določil o mešanju moke. Poizvedbe so bile večinoma zelo obsežne in zamudne.

Z ozirom na znižanje revizij za 11.744 pa dokazuje 15.030 uradnih poslovanj v vojaške svrhe, da se je delo obrtnih nadzornikov zelo pomnožilo, ker se mora upoštevati, da se je število uradnikov znižalo.

Seveda je v primeri s prejšnjim letom število nadzorovanih tvornic padlo. Med 15.887 (16.232) nadzorstvu podvrženim tvornicam so jih nadzorovali 7383 (9728) — 48,5%; prejšnje leto 59,9%. Le dve nadzorstvi (Solnohrad in Moravske Orlice) sta obiskali nad 90% podrejenih jim tvorniških obratov, a 21 nadzornikom ni bilo niti mogoče, da bi bili nadzorovali polovico podrejenih jim obratov.

Obžalujemo, ker merodajni činitelji važno odredbo obrtnega nadzorstva tako omalovažujejo. Saj poročila o revizijah jasno kažejo, kako nujno da je potrebno nadzorstvo ravno v naši dobi, ko kapitalizem tako brezobzirno žanje velikanske dobičke. O tem predmetu bo potreba še resna beseda.

Umljivo je, da se v teh okolnostih poročila o revizijah tobačnih tvornic ne razločujejo od poročil prejšnjih let. Da bi se

sobi nad seboj korak. Prebudil se je: prestrašil, trese se; zakliče:

»O Bog, uboga moja hčerka! Prihaja! Nisem še dovolj pretrpel. Moji hčeri moram tudi srce raniti. Njene najsladkejše sanje ji moram uničiti. V bolečinah se bo vila pred menoj! O če bi mi tega ne bilo treba! Kaj naj ji rečem? Kako naj ji vse razložim?«

Bridko se je smehljaj, z žalostnim glasom je nadaljeval:

»Ha! Svojo lastno boleost prikrivaj! Osokoli se! Naj se ti srce trga; če tudi obupavaš — o smehljaj se, smehljaj!... Saj življenje tebi ni drugega kakor sramota! Kaj moreš, bedni človek, drugega storiti, kakor da se ukloniš, odnehavaš in sprejmeš kakor suženj jarem na se! Proč z odporom! Molči, tvoje dete prihaja!

Lenora je odprla vrata. Vprašujoče je gledala, a iz pogleda se ji je zrcalila nada.

Silil se je gospod pl. Vlierbeke, da bi bil prikril svojo boleost, a zdaj se mu ni posrečilo. Lenora je kmalu na njegovih potezah uganila, kaj da se v njem godi. Ker je molčal, se je pričela tresti in je nepotrpežljivo vprašala:

»Kako sta se dogovorila oče?«

»O, moje dete,« je ječal plemič; »nisimo srečni. Bog naju obiskuje s krutimi udarci, kloniti se moramo njegovi vsemogočni volji!«

»Kaj mi hočeš s tem povedati oče? Česa naj pričakujem?« je zaklicala Lenora vsa razgreta. »Govori, oče, ali se je branil?«

»Branil se je, Lenora!«

»Ne, ne!« je zaklicala dekle, »to ni mogoče!«

»Branil se je, ker je milijonar in ker smo mi v primeri z njim le revni ljudje.«

»Ali je to res? Gustava sem izgubila? Izgubila brez vsake nade?«

»Brez vsake nade!« je ponovil oče.

Dekle je boleostno zakričalo. Hitelo je k mizi, naslonilo nanjo glavo in je bridko plakalo.

Plemič je vstal. Nekaj časa je gledal svojega nesrečnega otroka. Ni mogoče njegove žalosti popisati; žareče njegove oči so brez leska, krčevito stiska svoji roki. Končno se je približal svoji hčerki in jo s sklenjenima rokama prosil:

»Lenora, ali se ti nič ne smilim? Vsled mene omeji svojo boleost!... V usodnem razgovoru z gospodom Denecker-

jem sem pretrpel vse muke, ki morejo mučiti srce očeta, srce plemiča. Pil sem iz grenke čaše ponižanja in sramote do dna... A vse to ni nič v primeri s tvojo boleostjo. O, prosim te, osokoli se. Naj se pri tebi tolažim! O, Lenora, blede se mi moja glava, čutim, da bom umrl, tako sem obupan!«

Boleost ga je popolnoma premagala. Zgrudil se je na stol. Hči se mu je približala, položila mu je glavo na ramo in rekla:

»Naj ga več ne vidim! Izgubim naj njegovo ljubezen, vso srečo, o kateri sem toliko časa sanjala! O, o, umrl bo, tako mu bo hudo!...«

»Lenora! Lenora!«

»O ljubi oče! Gustava za vedno izgubiti! Če le mislim na to, sem uničena! A dokler imam tebe, bom slavila Boga in se mu zahvaljevala... A zdaj moram plakati... O, pusti me, da jokam!«

Gospod pl. Vlierbeke je objel svoje dete, spoštoval je dekletovo bridkost in molčal je.

Tiho kakor v gomili. Oče in hči sta bila dolgo objeta, prevelika boleost ju je končno ločila; dostopni sta postali njuni srci tolažbi.

lahko v tobačnih tvornicah marsikaj opazilo in storilo nekaj zgledov:

Obrtni nadzornik v Lincu je pisal o neki nezgodi:

Nezgoda se je zgodila, kjer se skladajo bale tobaka. Očividno je bil ponesrečenec nepreviden, ker je skladišče prekoračil kljub izrecnemu svarilu. Sicer bi bilo pa želeti, da se sedanji način skladanja spremeni. Ker se mečejo bale z voza pred poslopjem tobačne fabrikacije, ni mogoče ta čas iti v poslopje ali odhajati iz njega. Ta napaka bi se lahko odpravila.

O počasnosti, s katero izpeljejo navsvete, je pisal obrtni nadzornik v Landstrassu:

Obžalovati se mora, ker se na navsvete prejšnjih let še vedno niso ozirali in jih izvedli in so se morale grajane hibe še enkrat pograjati. Delavnice in mizarji se namreč nahajajo v kleti; kopalnic ni, ventilacije tudi ne; okna so stara 67 let s 24 šipami; obrtno nadzorstvo pa zahteva nova okna s 24 šipami.

O razmerah v tobačni tvornici v Švacu je poročal obrtni nadzornik:

Razmere v dvoranah, kjer izdelujejo smotke, so se še poslabšale, ker so število delavcev zvišali.

Obrtno nadzorstvo je opozarjalo na to hibo že z zapisnikom 22. novembra 1901. Izrazilo je nujno potrebo, naj se povečajo delavnice v toliko, da dobi vsak delavec vsaj 10 m³ zraka; kjer pa to ni mogoče, naj se prostori umetno zračijo. Na to se je pri vsaki reviziji opozarjalo. Pri zadnji reviziji je odpadlo v dvoranah za izdelovanje smotk št. 1, 2 in 3 le 8·7, 8·5, oziroma 9·9 m³ zraka na osebo; a leta 1901., torej pred 14 leti, pa 8·7, 9, oziroma 9·2 m³.

Ne more se dvomiti, da nezadostni prostori zelo neugodno vplivajo na zdravje delavstva. Umevalo, zakaj da se bolezni tako širijo. V Švacu so bile tudi resnično zdravstvene razmere tobačnega delavstva slabše, kakor pri drugih bolniških blagajnah na Tirolskem in Predarlskem.

Tudi v drugih tobačnih tvornicah le počasi izvajajo nasvete obrtnih nadzorikov.

× × ×

Bankovci za 50 K z datumom 2. januarja 1902 se vzamejo iz prometa in sicer se jih pri avstro-ogrski banki ali njenih podružnicah lahko vplača ali zamenja do 31. julija 1919. Od tega časa naprej pa sploh izgube vsako vrednost.

Obilica denarja na Ogrskem je silno velika. Novi kapital se je tvoril tako hitro in v takem obsegu, da ga celo milijarde vojnih posojil niso mogle v celoti izčrpati. Uporaba kapitala je precej vsestranska. V prvi polovici letošnjega leta je bilo na Ogrskem — kakor poroča strokovni list »Kredit« — ustanovljenih 155 novih akcijskih družb s skupno glavnico 118,836.000 K. Med temi podjetji ni vsled obstoječe prepovedi nobenega novega denarnega zavoda. Pač pa je 152 denarnih zavodov povišalo svoj akcijski kapital za 133,403.100 kron in 120 industrijskih podjetij za 137,871.150 K.

Ruska zunanja trgovina. Po »Le Journalu« je znašal ruski skupni izvoz l. 1916. 575 milijonov rubljev proti 1532 milijoni v l. 1913.; uvoza pa 2682 proti

1074 milijoni rubljev v l. 1913. Izvoz žita je od 648 milijonov pudov l. 1913. padel na 42 milijonov pudov l. 1916.; vrednost, ki je znašala 1912. 950 milijonov rubljev, je padla na 107 milijonov, čeprav je žitna cena zdaj trikrat večja kakor pred vojno. Izvozna vrednost drugih živil je padla od 217 milijonov rubljev l. 1913. na 49 milijonov l. 1916.

Nova avstrijska vlada.

Cesar Karel je izdal 30. avgusta 1917 lastnoročno pismo, s katerim je imenoval novo, trajno vlado, ki je uradniškega značaja. Ministrski predsednik je ostal dr. vitez pl. Seidler. Za nas Slovence je posebne važnosti, ker je postal zdaj prvič tudi Slovenec, sekcijski načelnik dr. Ivan vitez Žolger minister. Novi mož, po rodu slovenski Štajerc, je zelo sposoben jurist. Posebno je veščak v vprašanih pogodbah med Avstrijo in Ogrsko. Zaveden Slovenec je, to pravijo vsi, ki ga osebno poznajo. Dr. Žolger je odgojil svoje otroke, dasi živi na Dunaju že dolgo vrsto let in je oženjen z bogato Dunajčanko, v slovenskem duhu, kar mu daje zelo ugodno izpričevalo.

Gosposka zbornica je dala novi vladi tri ministre: grof Silva Tarouca, katoliški politik, ki ima tudi stike s Čehi, je poljedelski minister, dr. Mataja je prevzel novo ministrstvo za socialno skrbstvo, ki je silno potrebno; vseučiliški profesor dr. Horbaczewski je prevzel novo ministrstvo za ljudsko zdravstvo.

Čehi nimajo zdaj nobenega ministra, le grof Silva Tarouca ima stike z njimi. Za Ukrajince smatrajo dr. Juana Horbaczewskega, ki je bil rojen leta 1854. v Tarnopolu. Od leta 1883. dalje je profesor na češkem vseučilišču v Pragi.

Poljaki imajo dva ministra: dr. Cvinclinski je minister za uk in bogočastje, dr. pl. Twardowski je postal minister-rojak za Galicijo.

V dolgi izjavi, ki jo je podala vlada, se pravzaprav ne pove veliko novega.

Kakor je razveseljivo, da so se pričeli na Dunaju ozirati tudi na Jugoslovane in kakor nam je všeč, da je že enkrat postal tudi Jugoslovan minister, nam Jugoslovanom ostane jasno načrtana pot, ki jo je zarisala državnopravna deklaracija Jugoslo-

vanskega kluba dne 30. majnika 1917. Načela, ki jih obrazlaga, se morajo udejestiti. Zdaj je čas za to. Centralizem nikjer več ne more naprej. Panan je; treba ga je le še osamljenega izstradati pa brez podmorskih čolnov, nego le z veselimi odkritimi delom na jasni plani.

Pasti morajo tudi tiste deželne meje, ki nas Jugoslovane umetno ločijo. Za samoupravo Jugoslavije v okviru habsburške monarhije se bomo borili naprej. Seidlerjevo ministrstvo je za nas epizoda, dasi nam je imenovanje dr. Žolgerja simpatično, nas na poti v dosego našega vzora ne bo oviralo.

Pravijo, da bodo 18. septembra sklicali državni zbor.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti števil. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg števil. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Velika skladišča v prvem nadstropju

Velika skladišča v prvem nadstropju